

kivonat.

...alatti készítésére, mely a ...ajánlani e jónak bizonyult ...16 frt o. 4. Készítésére ...egyszeres gyártmányért ko ...karitás ...érelhető el fe ...a haloknak kellemes erőtél ...30 frt 50 kr. (800-1000 literre ...szilvapalínka, torkóly, fü ...szilvafüggelvény minőségben.

AROLY FÜLÖP

...egyek gyára PRAGABAN.

KAT

axminster,

on. és sofa

n,

tőkben,

chenillia.

ben,

és utazási

rocokban,

anak

Társas

utoza.

klevelek.

C GÉZA

ya.

kellemesen és ...francia gyárt ...ésőbb.

ég

GNAC,

ató.

hozzávegyítése ...arványos be ...sikeresül hasz ...gyar ...8-20.

UT 23

szszel.

Előfizetési árak :
holyben, vagy postán küldve:
Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 — — —
Negyedévre 2 — 50 —
Egy órára 1 — — —
Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (Nagy-uj-utca 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, és a kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca 1702. sz. alatt.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorért 10 kr. Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alkuszertint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön bejelölésért 30 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 30 kr.
Nyiltéri közlemények minden petit sora 50 krajczár.
Hirdetések fölvetetnek a szerkesztőségben és kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca 1702. sz. a.)
Kéziratok nem adának vissza.

Fölhívás előfizetésre.

A »DEBRECZEN« XXIV-ik évfolyamának negyedik évnegyedére, mely október hóval kezdődött, előfizetést nyitunk s bizalommal kérjük föl t. előfizetőinket az előfizetési díjak mielőbbi, pontos beküldésére, — valamint fölkerjük mindazokat, kik előfizetési díjaikkal hátralékban vannak, hátralékaik kiegyenlítésére.

A »DEBRECZEN« előfizetési ára:

- Egy évre 10 frt.
- Fél évre 5 frt.
- Negyed évre 2 frt 50 kr.
- Egy órára 1 frt.

Vidéki t. előfizetőinket arra kérjük, hogy — tévedések elkerülése végett — előfizetéseiket egyszerűen e cím alatt sziveskedjenek beküldeni:

»A »DEBRECZEN« kiadóhivatalának, Debreczen.«

A „DEBRECZEN“ kiadóhivatala.

A delegáció a királynál.

Ő felsége tegnap délután 1 órakor fogadta a magyar delegáció tagjait, mely alkalommal gróf Tisza Lajos, a magyar delegáció elnöke, a következő beszédet intézte ő felségéhez:

Császári és apostoli kir. felség! Legkegyelmesebb urunk! A magyar országgyűlés által az 1867. XII. t. cz. értelmében az 1893. évi közös kiadások tárgyalására kiküldött és felséged legmagasabb rendeletével f. é. október elsejére Budapest fő- és székvárosba összehívott országos bizottság, mielőtt érdemleges tárgyalásait megkezdte volna, első kötelességének tartja felségednek legmélyebb hódoló tiszteletét ezennel bemutatni.

Egy negyedszázados gyakorlat eredményei szolgálnak utmutatóul megkezdendő munkásságunkban, nincsen tehát kétségünk a felől, hogy ezen országos bizottságnak is fog sikerülni — vezéreltetve felséged iránti hűsége, a haza iránti szeretete által — megtalálni a kellő utat, hogy felséged kormányának jövőre is rendelkezésére bocsáthassa a megfelelő eszközöket

A „DEBRECZEN“ TÁRCZAJA.

REMINISCENTIÁK.

Gyönyörű szép kertje volt Józsi bácsinak. Kora tavasztól késő őszig a legszebb dísznövények feslettek a gondosan őrzött grupokban. A legpregnansabb és legváltozatosabb színekben nyitó gyönyörű virágok tarkáltak az áldott jó televényen és a messze külföld kertészetének kedvezzei is ott díszlettek gondosan őrzve, a Józsi bácsi ágyásaiban. Szép porondos utak kigyóztak be az óriási kertet. Mindjárt a ház előtt egy nagy tér grupprozva volt és csupán virágokat nevelt. — Egy egész ágyásban csupa love in idleness nyitott ezernyi változatban, tovább az amaryllis hatlevelű pompás virágai bókoltak a szellőben, amott a rhododendron csodaszép virága pompázott, míg ismét más ágyásban a bársonylevelű amaranthus és az acanthea válfajai tanyáztak. — De ki tudná még mind elősorolni a kert lakóit Józsi bácsin kívül?

Jött azután egy kis erdőszerű berek, szépen gondozva, az utak mentén vas padokkal és ha valakinek volt türelme, no meg turista lába hozzá, hogy a kert végéig leballagjon, ott találta a szőke Marost, a mint méltóságtelesen hőmpolyog le medrében, e földi édennek méltó staffage-ul szolgálva. És ezzel megmondtam azt is, hogy a világ melyik szögletében díszlett ez a gyönyörű paradicsom, mert dacára annak, hogy én egy feldicsérem, még sem található meg semmi térképen, még a Justhus Perthes mappáján sem, pedig az Gothában készült.

Gyönyörű, árnyékos, természetalkotta lugasai voltak e kertnek, hol fenyőkrokból, hol vadgesztenye lombokból alkotva. — Olyan

arra, hogy a monarchia és abban a magyar állam tekintélyének és érdekeinek megfelelő politikát folytathasson, a nélkül, hogy felséged hű hűbérekéülk vállaira nagyobb terhet rójon, mint azt a legszigorubbán mérlegelt szükség megköveteli.

Szabad legyen azon reményünknek kifejezést adni, hogy az, ugy a monarchia, mint az emberiségre nézve általában áldásos európai béke a jövőben is fentartható lesz. Erős biztositékát látjuk mi ennek az ismert hármass szövetség változatlan fennállásában, valamint a Keleten végbemenni alakulásoknak mind jobban-jobban való megszilárdulásában.

Mi a nemzetközi politika terén egyszerű mutatózó apróbb visszás tünetek dacára, bizunk a jövőben, bizunk felséged kormányának előrelátásában, de bizunk főleg a monarchianak, bizunk a magyar államnak erejében. Ezt, felségednek népei boldogítására irányított célzatai valósitása érd kében, ha a szükség ugy hozná magával, megfizetni is mindenkor készek hű alattvalói, a kik egy alkalmat sem mulasztanak el az egek urához intézett állandó fohászuknak kifejezést adni: hogy az éveknek minél hosszabb során adassék meg a monarchia két államának a szerencse, felséged áldásos jogára alatt tovább fejlődhetni.

A magyar nemzetnek ez érzését tolmácsoljuk mi ma, midőn egy szívvél-lelekkel felkiáltunk: Isten tartsd meg, Isten áldd meg a királyt!

Ő felsége erre felolvasta a delegációt megnyitó trónbeszédet, mely így hangzik:

Hűségük és ragaszkodásuk kifejezése őszinte meglelégedéssel tölti el szívemet. Fogadják érte meleg köszönetemet. A külső helyzet az országos bizottságok utolsó ülészaka óta lényegében nem változott. Viszonyaink az összes hatalmakhoz minden tekintetben barátságosak maradtak s a velünk szövetséget kötött birodalmakkal való bizalomteljes összetartás folyton érvényesíti üdvös hatását a béke fentartására.

A népek békevágya s az anyagi jólétről való gondoskodás tagadhatatlanul mérséklőleg hatnak a nemzetközi viszo-

pompásan olvasni, vagy szundikálni sehol sem tudtam, mint a Józsi bácsi kertjének valamelyik árnyas zugában.

Ismertem külföldben az egész kertet, még azt is, hogy melyik fán miféle madár fészkel s hány tojás van a fészékben, mert hát Józsi bácsi nagy ornitológus lévén, mikor hozzakerültem nyaranta, engem üldözött fel a fákra tojást számítani s határozottan azon nap sokkal jobb kedvű volt és irántam nyajasabb, mikor hírül hoztam, hogy kedvencz fülemüléje öt érteljes csemetének az anyjává lett. Ilyen volt ő egész életében! Nagy gondot velt a madaraira, de kalitba nem zárt volna vagy egyet fél Muszkaországért; még nagyobb atyai gondallal őrizte virágait s ha valaki letépett belőlük csak egy fattyuhajtást is, az Józsi bácsi előtt a rablógylkossal egy kategóriába esett. Emlékszem egyszer nagy jégverés alkalmával veszélyeztetve volt egy kiültetett, drágán hozott cannabinnat, melynek nyilását Józsi bácsi szivszakadva várta. Látva a kemény áldás sűrű hullását, Józsi bácsi is kihorant és ráborult a drága cannabinnat-tőre s a negyedóraig hulló diónyi jég ott kopogtatta a taktust a szél füttyéhez az ő hátán. Az egész kert tönkre volt verve, de a cannabinnat megmaradt s Józsi bácsi mégis csak meglátta a virágát.

Úgyancsak ekkor kertje pusztulásán úgy neki busult, hogy három napig nem evett s én már komolyan kezdtem elmélkedni a felett, vajjon Lipótmezőnek, vagy Szebennek van-e szebb fekvése? — Tavasszal azonban a kert újra díszlett, mintha semmi sem történt volna. Drága pénzen érkezett a szélrózsa minden irányából új palánta.

Erettségi után nagy vacatiónt jártam először Józsi bácsinál, a ki mellesleg megjegyezve nagybátyám volt. A szülőimtól sokat hallottam

nyokra s így kormányaim a mult évben nagyrészt a nemzetgazdasági kérdésekre irányozták törekvéseiket, nevezetesen arra, hogy a monarchia kereskedelmi forgalmát hosszabb tartamu szerződések által maradandóbb alapra fektessék.

A Német- és Olaszországgal, Helvéciával és Belgiummal kötött s már életbe lépett szerződésekön kívül a Szerbiával folytatott alkudozások is kielégítő befejezésre jutottak s remélem, hogy ezen szerződés is mindkét fél javára nem soká életbe fog léphetni.

A hadsereg és a hadi tengerészet költségeinek összegét kormányom a monarchia pénzügyi viszonyainak lelkiismeretes számbavételével az el nem kerülhető szükség határaihoz szabta.

Az emelkedés, mely a mult évi szükséglethez képest mutatkozik, nem váratlan, mert nagyrészt hadügyminiszteremnek ismételtén megvitattott oly javaslatból ered, melyeket pénzügyi tekintetből részben el kellett ugyan odázni, de melyeknek megvalósítása, a haderő fokozatos erősítésének és műszaki tökéletesítésének szempontjából immár mulhatatlanul szükségessé vált.

Bosznia és Herzegovina jövedelmei ez évben is elegendők lesznek ez országok közigazgatási költségeinek fedezésére, annyival inkább, minthogy az ottani közigazdasági élet minden ágában állandó haladás észlelhető.

Bizva azon belátásban és hazafiaságban, melylyel önk feladatuk megoldásához lépnek, munkájuknak a legjobb sikert kívánom és mindnyájukat szívemből üdvözölöm.

A király ezután leszállt a trónról s cerclet tartott a delegátusokkal.

A delegáció tagjai, köztük a horvátok is, diszmagyarban jelentek meg. A király rendkívül rossz hangulatban látszott lenni s a delegáció régi tagjai nem emlékeznek arra, hogy ő felsége valaha ilyen hidegen fogadta volna a delegációt. Ugron Gabort, ki először jelent meg, mint delegátus, a cercle során, az erdélyi termérsől kérdezte meg. Felútt a delegátusok előtt, hogy a király gróf Apponyival igen hosszasán beszélt. Nagyon kitüntette a felség Samassa József egri érseket, ezenkívül Hollan

emeletetni a szép kertjét s egész életmódját. Tudtam, hogy agglégény s a háztartást egyik távoli rokonának örökbe fogadott leánya vezeti, a ki tizenötéve daczára kész tizenhárompróbás gazdasszony. A kíváncsiság azonban győttört s alig vártam, hogy megérkezzünk, már mint négyen, én, a kocsis és a két ló. Végre a kocsi megállott a szőlővel befuttatott tornác előtt, én leugrottam s magam előtt találtam a tornác-ajtóban egy tisztas öreg embert, az örökös magyar atillában, szájaban az elmaradhatlan tajtékpipával. — Előbb rendelkezett a kocsisnak, aztán röviden megszólított:

— Isten hozott öcsém! Kerülj bennebb! Bementünk. A kocsis behozta a pakkomat, én meg ott álltam nagyon is bamba módon; szerettem volna valamit beszélni, csak tudtam volna mit? Az öreg nagy befolyással volt reám, nem mertem én kezdeni meg a beszédet. Ő aztán egy darabig jól eső nyugodtsággal sétált alá s fel a szobában; végre szólt:

— Ugy-e nem ismered Zsuzsikát? No majd behivom! — s azzal kinyitá az oldal-szoba ajtaját s kiküldött a konyhára: Zsuzsika te! Gyere be egy kicsit! — mire egy ezüst-csengésű hang felett vidoran: Azonnal bácsi!

Hm! Most jön a bemutatás, gondolám s azonnal megigazítam a nyakkendőmet, lesimítottam a hajamat, kiköszörültem a torkomat s így elkészülve vártam a kisasszonyt. — Nem soká kellett várom. Nyilt az ajtó s könnyedén beugrott rajta egy borzas hamupipóké, egy falusi angyal. Karcus, lenge termelén jól állott az egyszerű ruha, sávós kis kötényéről csak egy fellegett a liszt, gömbölyű karján könyökig fel volt gyürve a ruha, sejtetve, hogy körülbelül kenyérsütés lesz a háznál. Piros arczán, haján itt-ott fehéren látszott a liszt,

Ernö, a hadügyi albizottság elnöke, részesült hosszabb megszólításban. Ő felsége kérdesei leginkább arra vonatkoztak, hogy ki hol töltötte a nyarat, ezenkívül több delegatustól kérdésködködött a termérsől.

Oroszország s a porta. London, okt. 1. A »Times« jelentése szerint ama tavi-rat, melyet Siskin, az orosz külügyminiszterium vezetője intézett a konstantinápolyi orosz követséghez és melyet ez masolatban átadott a portai ügyvivőnek, a következőket tartalmazza: »Az orosz kormány kénytelen sajnálkozást kifejezni Stambulov konstantinápolyi utazása felett. Furni bey kijelentette ugyan a szultán nevében, hogy Stambulov konstantinápolyi utazára semmiféle felhatalmazást nem nyert, ellenkezőleg az utazás meglepte a török kormányt és nem fogja megváltoztatni a porta korrekt magatartását. De tekintettel a Bulgáriában uralkodó állapotokra, melyek ellenkeznek a szerződésekkel és tekintettel a Sziófiban legutóbb történt kivégzésekre, valamint a »Slobodan« között tett iratokra, melyek Oroszország ellen irányuló hamisítások, a személyes kitüntetések, melyekben Stambulov konstantinápolyban részesült, azt az indokolt gyanút keltetik, hogy Stambulov azért tette ezt az utat, hogy növelje tekintélyét Bulgáriában. A török kormány batorította őt ebben. És a mikor a török kormány a fejedelemség bitor kormányának manőverét önkéntlenül támogatta, fölkeltette azt a látszatot, mintha indirekte jóváhagyna a bolgar viszonyok politikai állhatatlanságát és rendtelenséget, a mely viszonyok ugy tekintetnek, mint a melyek általános veszélyt képeznek egész Európára bizonlétére nézve. Jövendő veszélyek kufjeje rejlik ebben Törökország életerdeikeire nézve, a mely érdekek talpkövet a szerződések leg szigorubb tiszteletben tartása kepezi.

BELFÖLD.

A tisztviselők fizetése és a költségvetés. Az állami tisztviselők illetményének szabályozása következtében előálló költségöbletnek külön 2,606.000 frtot irányoz elő a pénzügyminiszter az 1893. évi költségvetésben. Az eredeti terv szerint e többletköltség csak 2,555.000 frtra rugott volna; a nagyobb összeg megokolása az, hogy a lakaspénzeknek további emelését tervezik és a fővárosban alkalmazottak közül azok számára, a kik ezer frtnál kisebb fizetést élveznek, egyéb emelések is vannak tervben.

Hivatalos szerb nyelv. Nagykikindának már két év előtt megengedte a belügyminiszter, hogy rendezett tanácsu várossá alakuljon. Az átalakulás mindedig késétt, mert a szerbek, a kik féltek, hogy a városi tanácsban

mert bizony szitaláskor nem lehet a finom lizsfeléből kibontakozni. A mint engem meglátott, hólyagos, nagy, fekete szemével ráj nézett, tetőtől talpig végezt méregetett, majd kedves, faggató hangon kérdé:

— Ugy-e Józsi bácsi, ez ő? — Aztán hozzám sietett s miközben lisztes kis kacsóját felém nyujta, szólt: — No adjon hát kezét! En Zsuzsika vagyok, a bácsi kedvence, magát pedig ugy hirtől ismerem, sokat beszélünk esténként a bácsival magáról. Mindjárt hozok be egy pohár meleg kávé, tudom jól fog esni.

— Köszönöm, nagysád, — hebegtem, meg akarva köszönni jóindulatát, azonban furcsán jártam, mert Zsuzsika rám nézve, elnevette magát s szólt:

— Tudja én nem vagyok afele nagyságos persona. Engem Zsuzsikának hívnak — s azzal ott hagyott a faképnél s kiszaladt kávéval forralni; én meg utána néztem, mint egy tüneménynek. — Olyan álomszerű volt egész megjelenése. Ott állott lerajzolva emlékezetem lapján egész gyönyörű alakja, de azért alig vártam, hogy ismét bejőjön s gyönyörködhessem egyszerű modorában, igazi szépségében.

Józsi bácsi ez alatt le- s fel sétált, nem ügyelve semmire. Nem sokára megint bejött Zsuzsika, behozva a párolgó kávé. Letette az asztalra, pirított kenyeret is hozott melléje s hamiskásan kérdé, szeretem-e beleaprítva a kenyeret, mire én igennel feleltem. Nosza rögtön teleaprította a kávémat, megkavarta, széket tett az asztalhoz, leültetett s ő odaült velem szembe, a mint mondá, hogy jobban essék a kávé, de tényleg azért, hogy ne tudjak enni, mert a kávé most már harmadrendű szerepet játszott én előttem; el voltam én egészen merülve abba a két fekete szembe s a gyönyörű életvidor arcz nézésébe s ugy szerettem volna

kisebbségben lesznek a magyarokkal szemben, huztak-halasztották a dolgot. Végre e hónapban sikerült nekik olyan képviselő-testület alakítani, amelyben a szerbek túlsúlyban vannak a németek és magyarok fölött. A napokban volt a szervezkedési tárgyalás, melyre az alispán is eljött. Az alispán küldöttségileg akarták a gyűlésbe hívni és ez alkalmat adott a szerbeknek az első tüntetésre. Arról volt szó, ki legyen a deputáció szónoka: a szerbek szerbet, a nem szerbek magyar embert akartak. — Végre is a szerbek győztek és Vlakovics főesperes lett a szónok, a ki sem magyarul, sem németül nem tud, csak szerbül beszél. Az alispán előtt szerbül kezdett dikciózni. Bocsnán, szakítja felbe Daniel László alispán, e nyelven nem értek és egyáltalán nem óhajtom, hogy hivatalos jelleggel adjanak neki. A deputáció nagy zavarba jött, egyikük sem tudott hirtelenében szólni. Végre akadt egy, a ki nagynehezen előadta mondókáját. A szerbek első tüntetése tehát kudarczsal végződött.

Százkilenczven millió korona. A körmőczi pénzverő intézetben még október hónapban megkezdik az aranyhuszkoronásoknak és majdnem egyidejűleg az ezüst egykoronásoknak gyársterület kiverését. A pénzügyminiszter a jövő évben 190 millió korona értékű pénzeket szándékozik veretni az állam számlájára, még pedig 20 millió bronzfillért, 40 millió kétfillérest, 40 millió tízfillérest nikkelből, 22,5 millió huszfillérest nikkelből, 30 millió ezüstkoronást és 7,5 millió huszkoronást, összesen tehát 165 millió érmet. Ezenkívül már a legközelebbi hónapokban az osztrák-magyar bank számára is fognak a körmőczi pénzverőben aranypénzeket verni; a bank ugyanis előreláthatólag mindenkor aranyrudkészletének mintegy 30 százalékát Magyarországon fogja veretni.

Az új főkapitány. Selley Sándor dr. miniszter osztálytanácsos s a fővárosi államrendőrség új főkapitányá vasárnap d. e. foglalta el ünnepélyesen hivatalát. A rendőrség teljes tisztikara d. e. 11 órakor a főkapitányi hivatal nagyertermében gyűlt össze s a belépő főkapitányt lelkes eljénzessel fogadta. A teremben ott voltak a rendőrség vezetői, az összes rendőrtanácsosok, kerületi kapitányok, a rendőrorvosok, Rózsaffy Alajos főorvos s a felügyelők Baranyai Ádám helyettes főfelügyelő vezetése alatt. Az összes tisztikar nevében Pekáry József helyettes főkapitány üdvözölte az új főnököt.

KÜLFÖLD.

A német császár Bécsben. A német császár bécsi tartózkodása alatt különféle ünnepségeket rendez a főudvarmesteri hivatal. A vendégnek egy gyönyörű hatosfogatot bocsátanak rendelkezésére. Lesz fényes karusszal is, a melyre sok fiatal paripát vittek Bécsbe a királyi ménesekből.

A német hadsereg szaporítása. A „Köln. Volksztg.” jól értesült katonai körökből részleteket közöl a katonai javaslatból. A lovasságnál annyi új keretet alakítanak, hogy háború esetén azonnal tíz teljesen új lovas ezred állítható fel; a tábori tüzérség tizenhárom üteggel fog szaporítani; a gyalogtüzérség négy új ezredtüzéret és hat új zászlóaljot kap. Az új hadügyi költségek közül az egyszers-mindenkoraiak 80 millió, az állandók 65 millió márkára fognak rugni.

az első szerelem gondatlan hevével oda vetni magam a kebelére és sirni — sirni hosszasan. Nem tudom miért, de igazán így éreztem akkor. Azt éreztem, láttam, hogy megszerettem Zsuzsikát forrón, végtelenül s a gondolat, hogy ő ezt nem tudja talán nem is tudna szeretni, kintzolt, epesztett. Nem voltam már a magam embere, csak immel-ámmal faltam egyet-egyét s bizonynyal reggelig ittam volna a kávémat, ha Zsuzsika nem figyelmeztet, hogy már kerek egy félóra óta oszonnálok.

Vacsoráig aztán csak elbeszélgettem az időt Józsi bácsival s mondhatom alig vártam már a vacsorát, csak azért, hogy újra lássam Zsuzsikát. Végre elkövetkezett az estebéd ideje s én újból ott ültem Zsuzsikával szemben, elmerülve a nézésében. Elkapta a tányéromat és a legjobb falatokat tette nekem, én meg nolens-volens, csak azért is megettem, mert ő tette. Egész vacsora alatt hamiskodott velem, hogy ilyen-amolyan szóltan, ártatlan, szelid fiu vagyok, a mire a bácsi röviden meg is jegyzé, hogy hát nem lehet mindenki az ördögök motollája.

Vacsora után a bácsi hivatkozva az utazás elengedhetlen consequentiájára a bányadtságára, felkúdni kergetett, pedig úgy szerettem volna sokáig, sokáig tőrni a Zsuzsika dévajságait.

Miután Józsi bácsinak jó éjt kívántam, Zsuzsika oda jött hozzám, hosszán felénkén a szemembe nézett, s aztán szép álmokat kívánt új otthonomban. Kicsibe mult, hogy össze nem csökoltam a kezemben nyugvó dolgok, kis kezét, s lehet képzeli, hogy csak nagy későre aludtam el, s akkor is róla álmodtam.

Reggel már jó magasan állott a nap, mikor felébredtem. Hamar fölöltöztem, kimentem, Józsi bácsinak — kit rendesen sétájában találtam, — köszöntem, s a terített asztalon rém várakozó reggelit siettem egy kannibálnak is becsületre való étvágygyal elfogyasztani.

Reggeli után épen azon tündöttem, hogy

Renan Ernő meghalt. Párisból jön a hír, hogy Renan Ernő, akadémiai tag, tegnapi reggel 6 óra 20 perczkor meghalt. Sirba száll vele az az ember, a ki egy nagy feltűnést keltett és mindenfelé elterjedt munkájában megírta »Jézus életét«, nem a hagyományok után, nem a bibliai felfogás szerint, hanem kritikai vizsgálódásokkal, melyek sehogysan tetszettek a papságnak. Radikális filozófus volt, a ki a legnagyobb buzgalommal tanulmányozta a kereszténység őstörténetét.

Eltűnt alaptörvények.*

— A pragmatika szankció és a kiegyezés. —

Az 1723-ban kötött és becikkelyezett trónöröklési törvényünkön, a pragmatika szankción, fejlődött ki államunknak közjogi viszonya az uralkodóház és a monarchiához.

Deák Ferencz emez az uralkodó és nemzet között kötött kétoldalú szerződésre alaptotta a 61-diki országgyűlés örökemlékü feliratát és ezen az alapon alkotta meg és szavazta meg a törvényhozás a 67-diki kiegyezési törvényeket.

Ha az országos levéltárból a három század óta hozott törvények hiányoznak, e két törvény eredetijéből alkotmányunkat a maga meghamisítatlan mivoltába vissza lehetne állítani.

De az országos levéltárban éppen a két törvény eredetije hiányzik, — ott meg nem található.

Tisztelettel kérjük a nemzetnek minden jöhiszemű tagját: miként vélekedik arról a kormányról, amelynek az őrizetére bizott országos levéltárból alkotmányunk legfontosabb biztosítékát képező két okmány nem csak elkallódhatik, hanem ezen elkallódott okmányok egyikére hivatalos könyvmatosában oly komünikét ad közre, mely tudatosan a törvényhozás mind három faktorának és az egész nemzetnek félrevezetésére van szánva.

Ha elveszett az 1723-diki alaptörvény, — akkor az ez előtt 25 évvel arra alapított 68-diki kiegyezési törvény eredetijének is hiányozni kell — tehát elvesztette a 67-diki kiegyezési törvény eredetije is az országos levéltárból.

Rendszer és logikája van ennek a levéltári szerencsétlenségnek.

Ha megtörtént és tudták már júniusban, miért nem hozták ezt az ország tudomására akkor, ez esetben a kormányhoz még a gyanu árnyéka sem férne.

Helyreépíthetetlen kár az okmányok megmagyarázhatlan eltűnése; de ennél leverőbb megalázóbb ez, hogy fölvilágítás és megnyugtató helyett a tagadásban és félrevezetésben keres a kormány menekvést.

*) A »Magyar Hirlap«-ból

hol lehet Zsuzsika, mikor egyszerre hallom, hogy szép csengő hangon énekel künn a verendán. Szerint ejtettem valahogy, hogy feltűnés nélkül kijussak a szobából. — A mint kinn voltam, rögtön megkezdődött a dévajság: — No csak hogy felkelt! Tudja hány óra? Kilencz elmúlt. Már azt hittem, hogy az ágyban fog ebédelni! — s ehez hasonlókkal fogadott Zsuzsika. Aztán elkezdte mutogatni a virágokat magyarázgatva, hogy honnan, meg honnan hozatta Józsi bácsi. Így aztán jól elhaladtunk a háztól, mikor egyszerre Zsuzsika nagy hirtelen megszólit: — Tudja mit? Beszéljünk okosan. Én már alig vártam, hogy maga ide jöjjön, mert megtehetösen unom magam, mikor nincs dolgom. Nincs senki közelemben, a kivel mullassak, a bácsi meg naponta két szót sem beszél és így képzeltetni, mennyire örültem, mikor megírta, hogy küldjön a bácsi kocsiát az állomáshoz. Gondoltam, lesz már valaki, a kivel kedvemre kifussam magamat. Tudja, van nekem egy nagy labdám is, aztán meg a kert végében csolnak van kikötve, de hát mindez egymagamnak nem ér semmit. Társ kell hozzá. Most meg azt látom, hogy maga nem olyan, a milyennek én gondoltam. Én azt hittem, hogy maga egy vidám, jó kedvű fiu, s pedig maga, — no mondjam meg milyen, de ne haragudjék meg, ha megmondom, — maga — maga alamuszi.

Aztán elkezdett az ötletlen nevetni, én meg biztosítottam felőle, hogy tudok én is jókedvű lenni, ha kell, s hogy nem vagyok alamuszi, azt hirtelenében azzal bizonyítottam, miszerint a kortársaim előtt jó vivó hírében állok, már pedig a ki kardot forgat, nem alamuszi. Elhagyta a nevetést, s kérdé: — Maga tud vivni? — Tudok még pedig jól, — feleltem. — No tanítson meg engem is, mert már regényben sokat olvastam mindenféle duellumról, s kíváncsi vagyok, hogy megy az?

— Igen de itt nincs a háznál kard, hát mivel vivünk?

— Nézze! Veszünk két jó botot és azzal verekedünk! — s most megint egész lel-

Igy nem államférfiak, hanem malheurós szobaleányok szoktak cselekedni.

Az országgyűlési képviselők előtt, akik, a mult héten Kossuthnál jártak, többek közt szóba jött a pragmatika szankció is. Kossuth ekkor elmondta, hogy ő már bibliothékákat kutatót fel de nem birt ráakadni a »Haussgesetz«-re. Arról is tudomása volt Kossuthnak, hogy pár év előtt tudakozódtak Thallóczy Lajosnál, a pragmatika szankció felől, de azt válaszolta, hogy nincs, nem látta, az »Haussgesetz«, — mely az udvari titkos levéltárban van elhelyezve. Beszède további folyamán azt is mondta Kossuth, hogy a pragmatika szankció meg van hamisítva, ami ugyan nem valami szép história, de mint tény, Magyarország jogi szempontból nem érdekl. Hozzátette még Kossuth, hogy a legkevesebb, amit követelhetnénk, hogy az okmány eredetijét tegyék le az országos levéltárba.

A »Bud. Korr.« másnap már fölvilágosítottotta az aggódó nemzetet, hogy az eredeti pragmatika szankció, mely egy jelentékeny pontban el a tér a magyar törvénytől, a bécsi titkos udvari levéltárban van elhelyezve, de meg van az országos levéltárban is az 1722—23-iki III. Károly király aláírásával, — még pedig 59. szám alatt. Ez t. i. már nem a házi törvény, de szerződés a király és a nemzet között.

Ezeknek előrebocsátása után nyilvánvaló, hogy ebben a dologban valami titokzatos homály lappang, éppen azért megkértük Pázmány Dénes országgyűlési képviselő urat, ki ezidőszent Bécsben időzik, hogy interviolja meg Thallóczy Lajos udvari tanácsos urat, kire Kossuth is hivatkozott, a pragmatika szankció kérdésében.

Thallóczy nyilatkozta.

Pázmány abbéli kérdésére, hogy olvasta e Kossuth nyilatkozatát, Thallóczy a következőket felelt.

Kossuth azt mondta, hogy valaki fölszólított engem: szerezném meg számára a pragmatika szankció eredeti szövegét! Ugy van, emlékezem, hogy fél évvel ezelőtt Budapestről valamelyik szépirodalmi laptól kaptam volt egy táviratot, melyben kérte az okmány eredetijét. Azt válaszoltam, hogy a pragmatika szankciónról okirat nem létezik és ez igaz is.

De értsük meg egymást. Kétféle pragmatika szankció van. Az egyik a családi szerződés, mely a Habsburg-dinasztia női ágának örökösödési rendjét állapítja meg. Ez egy közjegyzői okirat 1717-ből s ez igenis meg van az udvari titkos levéltárban. Bizton állíthatom, hogy meg van, mert volt a kezemben s annyira nem csinálnak titkot belőle, hogy ha Arneht báró, az udvari levéltárnok, szából nevetett. Hamarosan kerített is két jó husángot, s követelte, hogy tanítsam meg a fogásokra. Kiállottunk vivó pose-éba, mutogatva neki a prim és secund gardokat, a moulinekat, fő és karvágásokat, miközben egyszerre olyat húzott a hátamra, hogy rögtön más fogalmaim keletkeztek a gyöngébb nemről erősebb értelemben.

— No védje magát, mert vágok, ütök, szurok! szolt s neki pirult arcczal a jökedvűt hadonázott felém a sajnosan keménynek tapasztalt husánggal. Én elkezdtem védekezni, s mialatt egyik nagyön is fenyegetően sulyos csapását parirozni akartam, meglehetősen ráütöttem a karjára. Rögtön eldobtam a husángot, s bűnbánóan kértem engedelmet, mire megnyugtatót: — Hiszen nem fáj! — Aztán egész ártatlanul fölgyűrte a ruhája ujját az ütésig, s bizony szép főhéher karján egészen feldagadt az ütés helye.

— Majd begyógyul! biztatta magát. Hanem azért büntetésből rögtön csókolja meg, a hol megütött, mert akkor hamarabb gyógyul!

Nekem sem kellett több. A tuláradt szerelem árjától elragadva átötlettem karcsu derekát, s csókjaimmal halmoztam el hófehér, gömbölyű karját, mire csak azt jegyzé meg, hogy csak egyszer szokás megcsókolni, mert attól is meggyógyul, de azért láttam, hogy csillogó szeme a kejtől félig lehunyódott, s nem tudta, nem akarta magát kiszakítani karjaimból. Boldogságomat a Józsi bácsi hangja rebbentette el, utánunk kiabálva, hogy mutassa meg nekem kertje büszkeségeit. Delig aztán folyton a legczikornyásabb virágneveket cizáltam nekem Józsi bácsi, meg levhöz győződve róla, hogy én nagy élvezettel hallgatom előadását a botanikából, pedig előttem csak egy virág lebegett már ekkor s az is ott nyitott önnön szívemben: a flos amoris.

Igy telt el aztán az egész nyár az ébredő szerelem enyelgéseivel. Napról-napra halasztgattam, hogy megvallok Zsuzsikának mindent, s mégis elmaradt. Nem mertem erre a lépésre

badságon nem volna, elvinném képviselő urat az archivumba s megmutatnám az okmányt eredetiben.

— És a miről Kossuth beszélt?

— A miről Kossuth beszélt, az az 1723-ki törvény. Ezt is pragmatika szankciónak szokták nevezni köznyelven, holott ez egy általános törvénynek, melyről az országgyűlési határozat, a királyi felterjesztés és a legmagasabb jóváhagyás tanuskodnak. Mindezek megvannak Budapesten az országos levéltárban. Más okmányok a pragmatika szankciónról nincsenek, de nem is léteznek.

A pragmatika szankció — folytatá Thallóczy — a mint ma fenáll, VI. Károly (mint magyar király III. Károly) műve s abban az évben keletkezett, a melyben Mária Theresia született. III. Károly ugyanis abbéli aggodalmában, hogy nem lesz fiúgyermek, egy családi szerződés alakjában megállapította az örökös sorrendjét. De már előbb I. Lipót is hozott volt egy ilyen házitörvényt a nőöröklést illetőleg. III. Károly, Lipót testvére, még akkor spanyol király volt és Lipót ebben az okmányban a saját leányának leszármazóit elejébe tette a Károly leányágának.

Ezt az első pragmatika-szankciót azonban a Károlyé hatályon kívül helyezte. Tudva levőleg, később a Bajor-ház a Lipót-fele pragmatika szankción alapította trónöröklési jogait, az örökösödési háború alkalmával.

A magyar törvényhozás azonban 1723-ban elfogadta Károly király trónöröklési rendjét, de nem egészen úgy, amint Ausztriában történt. Már a trónöröklési sorrendben is változtatás van; aztán Magyarország világosan kikötötte a szabad királyválasztási jogát arra az esetre, ha a dinasztianak a törvényben körülírt három leszármazási ága kihalna, míg ebben az esetben Ausztriában az utolsó vérbéli uralkodó nevezi meg a leendő trónörökösöt. Ez a különbség a magyar és az osztrák trónöröklési rend között.

A horvát rendek — magyarázta tovább Thallóczy — 1712-ben egy loyaltitási aktsussal akartak kedvezkedni a dinasztianak és a zágrábi tartománygyűlésen állást foglaltak a Lipót-fele pragmatika szankció mellett. De a magyar országgyűlés 1715-ben visszautasította ezt s akkor a Pozsonyban jelen levő horvát követek is csatlakoztak ehhez a határozathoz. Akkor azonban a Lipót-fele pragmatika szankciónról volt szó, melynek egyszerű törvénybe ígtatását követelte az udvar.

Nyolcz évvel később aztán Grassalkovich kancellár és Sziuha perszonális létrehozták a hires törvényt, mely egy két oldalú szerződés jellegével bír a dinasztia és a nemzet közt, mint azt Deák annak idején I. Ferencz József királyunkkal szemben kifejezésre is juttatta. —

rászanni magamat, mert féltem attól, hátha ki-nevet, hátha megmondja, hogy nem szeret, mert nem szerethet, s minden arra mutatott, hogy az ő szívében is vonzalom él. Mégsem mertem szerelmet vallani, jobbnak láttam így élni ebben az édeskeserves bizonytalanságban.

Eltelt ezalatt a vacatio, s vissza kellett mennem a székvárosba jogot hallgatni. Mikor indulnom kellett, akkor reggel ott találtam az asztalomon egy darabka papirt; csak ennyi volt ráírva: — El ne felejtis, szivedbe rejtis! — Most már bezeg megvallotam volna én is szerelmemet, de sem idő, sem alkalom nem volt hozzá. Mennem kellett. Mikor a kocsi kirobogott az udvarból, ott állt Zsuzsika a tornác előtt és folyton integetett utánam, míg csak el nem tűnt egy kanyarultnál a szemem elől a kedves hely, Zsuzsika és minden...

Én pedig megérkeztem a székvárosba, hogy régi barátaim csodálatának czéltáblája legyenek. Nem tudták ezek mire magyarázni a változás okát. Az eddigi vig ficzkó helyett ott állott előtűk egy közönyös ember, egy chauvinista, a ki mindentől visszavonul és a magányért rajong, meg az előadások alatt is folyton a Zsuzsika kedves alakja lebegett előttem, s míg a professzorunk a büntető jogból perorált, nekem egészen más, kedves büntetésen járt az eszem, a hol a delinquens gyönyörrel vezekli büntetését.

Elesztelte a szívembe dobott parázsát a Józsi bácsi levele, melyben írja, hogy ha majd időm lesz, látogassak el hozzá, mert Zsuzsika sokat emleget, s alig várja, hogy megint legyen kivel eltöltenie a delutánokat. Egyebek közt sajnálkozással tudatja, hogy a leány egy idő óta gyengélkedik, sápadt és alig eszik valamit, nem képzeli, mi lehet az oka.

Szegény tapasztalatlan öreg! Bezzeg sejtettem én mindent, s alig vártam a legközelebbi alkalmat, hogy menekülhessek a városból.

Felév végével megjött az alkalom, s mikor a vasuton ültem, úgy éreztem magam, mint a nehéz rab, mikor a börtön dohos levegőjéből megszár-

a, elvinném képviselő urat megmutatnám az okmányt

Kossuth beszélt?

Kossuth beszélt, az az 1723-ki pragmatika szankciónak szokásosan, holott ez egy általános elterjesztés és a legmagasabbnak. Mindezek meg az országos levéltárban. Pragmatika szankciónak nincsenek.

A szanczió — folytatá Thal- fenáll, VI. Károly (mint Károly) műve s abban az melyben Mária Theresia ugyanis abbéli aggodal- esz fiúgyermek, egy es- megállapította az örök- har előb I. Lipót is ho- házitörvényt a nőöröklést I. Lipót testvére, még ak- volt és Lipót ebben az leányának leszármazóit ele- leányának.

Pragmatika-szancziót azon- dylon kívül helyezte. Tudva- Bajor-ház a Lipót-féle prag- alapította trónöröklési jo- si háború alkalmával.

Törvényhozás azonban 1723- ty király trónöröklési rend- nyomtatott példány van Andrassy Gyula gróf aláírásával az ország pecsétjével ellátva. Ez a példány az országos levéltár Erdélyi osz- tályában, az u. n. cista diplomatikában őriz- tetik.

Hozzá tehetjük még azt is, hogy az or- szág jogait biztosító iratok általában szerte vannak a káptalanokban és Bécsben.

Mint minden kétséget kizáró tényt kon- statáljuk tehát, hogy két sarkalatos törvényünk eredetije vagy sohasem is volt kitéve az országos levéltárban, vagy el- sik kadt onnan.

Azt is tudjuk, hogy Szapáry Gyula gróf, kinek mint belügyminiszternek vezetése alatt áll az országos levéltár, ezelőtt egy felérvél tudta meg, hogy mindakét törvény eredetije hiányzik a levéltárból. Felkutatott akkor az egész levéltárt, tüvé tettek minden zugot, de sem egyiket, sem másikat nem találták meg s ott az országos levéltárban nem is fogják meg- találni soha.

Hogy hová tűntek el? Azt nem ne- héz sejteti.

Természetesen, mikor e megdöbbentő té- nyeket nyilvánosságra hoztuk, nem a »Bud. Korr.«-től várunk czáfolatot, hanem magától Szapáry gróftól. Mi állítjuk, hogy nincsenek meg az említett törvények; a miniszterelnök urnak módjában áll, hogy parlamentü bizottsá-

badulva, friss levegőt szivhat, s újra láthaja szerette övét.

Meg sem irtam Józsi bácsinak érkezése- met, s a nem messze fekvő állomástól egy rövid séta után megérkeztem a Józsi bácsi curiá- jába. A ház körül minden csöndes volt; a vi- rágos, bársonyos pázsit helyén egyszerű fehér hólepel fódte a térs keret.

Beléptem a nagy szobába. Józsi bácsit — mint mindig — alá s fel sétálva találtam. Örvendett érkezésemem, s sétált tovább. Dobo- gó kebellem mentem a másik szobába üzve titkos érzélemtől, s a mint a kis szobába hal- kan benyitottam, ott ült Zsuzsika az ablaknál könyvvel a kezében, de nem olvasott. Mereven nézett ki az eghang, hódította világba. Nem vette észre jöttemet. Egy darabig gyönyörköd- tem benne, látva merengését, végre győzött a szenvedély, s megszólítottam. A mint kiejtém nevét, felugrott, öröm sikolylyal vette magát lázasan dobogó kebelemlre, s ajkunk a nem várt öröm édes csókjában folyt egybe. A vá- ratlan viszontlátás elárultatta vele legfellebbe- szteit titkát — szerelmét.

És most minek folytassam tovább? Gyöngé a toll leírni a boldogságot, a mint én itt ezu- tán átéltem. Minden lehető alkalommal a Jó- zsi bácsi vendége voltam, s mindig csak for- róbb és lángolóbb érzellemmel érkeztem, s fá- jőbb szívvel távoztam. Milyen boldog is voltam én akkor!

Még most is, — pedig már azóta tíz év telt el, — ha visszagondolok a boldog időkre, szép napokra, a gyönyör megújul szívemben, s jóleső hangulatba ringat.

Gyakran együtt ülve a kandalló mellett szerette nőmmel, elbeszélgetünk a mult ese- ményeiről, ha fiatalkori emlékeinket fölhozom szóba, Zsuzsika rendszeren elneveti magát, s szokott negédes modorával jegyzi meg: — Hja édesem! Fiatalság boldogság!

Z. Szász Gerő.

És I. Ferencz József ő felsége is — mondá végül Thallóczy — így értelmezi, arról bizto- sithatom a képviselő urat.

Thallóczy Lajos fentebbi nyilatkozatai szerint tehát a pragmatika szanczió eredetije, vagyis a házitörvény megvan az udvari titkos levéltárban. Az 1723-iki törvény pedig, mely kétoldalú szerződés a dinasztia és nemzet közt — az országos levéltárban. Ezt állítja a »Bud. Korr.« is, megnevezvén a számot is, mely alatt be van igitatva.

A törvény értelmében ennek valóban így kellene lenni, mi azonban minden két- séget kizáró hitelességgel meg- győződünk arról, hogy ez a »kétoldalú« szerződés nincs meg az országos levéltárban.

Van ott egy »kétoldalú« szerződés, a mely a dinasztia és Erdély közt kötöttet s mely 1873-ban került fel a kolozsvári kir. só- kormányzék levéltárából Budára, az országos levéltárba. Az, mely a dinasztia és Magyarország közt kötöttet, s melyről Thallóczy és a »Bud. Korr.« beszél, — eltűnt.

Eltűnt nemcsak a pragmatika szanczió, de eltűnt egy ennél ránk magyarokra még na- gyobb fontosságú okmány, az 1867. XII. tör- vény czikk, vagyis a kiegyezési törvény eredetije.

A kiegyezési törvényekből csupán egy nyomtatott példány van Andrassy Gyula gróf aláírásával az ország pecsétjével ellátva. Ez a példány az országos levéltár Erdélyi osz- tályában, az u. n. cista diplomatikában őriz- tetik.

Hozzá tehetjük még azt is, hogy az or- szág jogait biztosító iratok általában szerte vannak a káptalanokban és Bécsben.

Mint minden kétséget kizáró tényt kon- statáljuk tehát, hogy két sarkalatos törvényünk eredetije vagy sohasem is volt kitéve az országos levéltárban, vagy el- sik kadt onnan.

Azt is tudjuk, hogy Szapáry Gyula gróf, kinek mint belügyminiszternek vezetése alatt áll az országos levéltár, ezelőtt egy felérvél tudta meg, hogy mindakét törvény eredetije hiányzik a levéltárból. Felkutatott akkor az egész levéltárt, tüvé tettek minden zugot, de sem egyiket, sem másikat nem találták meg s ott az országos levéltárban nem is fogják meg- találni soha.

Hogy hová tűntek el? Azt nem ne- héz sejteti.

Természetesen, mikor e megdöbbentő té- nyeket nyilvánosságra hoztuk, nem a »Bud. Korr.«-től várunk czáfolatot, hanem magától Szapáry gróftól. Mi állítjuk, hogy nincsenek meg az említett törvények; a miniszterelnök urnak módjában áll, hogy parlamentü bizottsá-

badulva, friss levegőt szivhat, s újra láthaja szerette övét.

Meg sem irtam Józsi bácsinak érkezése- met, s a nem messze fekvő állomástól egy rövid séta után megérkeztem a Józsi bácsi curiá- jába. A ház körül minden csöndes volt; a vi- rágos, bársonyos pázsit helyén egyszerű fehér hólepel fódte a térs keret.

Beléptem a nagy szobába. Józsi bácsit — mint mindig — alá s fel sétálva találtam. Örvendett érkezésemem, s sétált tovább. Dobo- gó kebellem mentem a másik szobába üzve titkos érzélemtől, s a mint a kis szobába hal- kan benyitottam, ott ült Zsuzsika az ablaknál könyvvel a kezében, de nem olvasott. Mereven nézett ki az eghang, hódította világba. Nem vette észre jöttemet. Egy darabig gyönyörköd- tem benne, látva merengését, végre győzött a szenvedély, s megszólítottam. A mint kiejtém nevét, felugrott, öröm sikolylyal vette magát lázasan dobogó kebelemlre, s ajkunk a nem várt öröm édes csókjában folyt egybe. A vá- ratlan viszontlátás elárultatta vele legfellebbe- szteit titkát — szerelmét.

És most minek folytassam tovább? Gyöngé a toll leírni a boldogságot, a mint én itt ezu- tán átéltem. Minden lehető alkalommal a Jó- zsi bácsi vendége voltam, s mindig csak for- róbb és lángolóbb érzellemmel érkeztem, s fá- jőbb szívvel távoztam. Milyen boldog is voltam én akkor!

Még most is, — pedig már azóta tíz év telt el, — ha visszagondolok a boldog időkre, szép napokra, a gyönyör megújul szívemben, s jóleső hangulatba ringat.

Gyakran együtt ülve a kandalló mellett szerette nőmmel, elbeszélgetünk a mult ese- ményeiről, ha fiatalkori emlékeinket fölhozom szóba, Zsuzsika rendszeren elneveti magát, s szokott negédes modorával jegyzi meg: — Hja édesem! Fiatalság boldogság!

Z. Szász Gerő.

got állítson össze s ez konstatalja, hogy igaz-e vagy nem, a mit állítunk.

Ez a legkevesebb, a mit joggal várunk mi, joggal az egész nemzet.

Valuta rendezés.

A valuta rendezést a kormány ugy lát- szik némileg gyorsabb tempóban akarja foga- natosítani, mint eddig hitték.

Egyik bécsi lap e tekintetben részletes tájékoztatót nyújt az előkészületekről. Minthogy a delegációk körülbelül no- vemberig fognak ülésezni, előreláthatólag csak november közepén fogja a képviselőház újból megkezdeni működését. Ekkorra azonban már a kormányhatározni ama törvényjavas- latok fellett okvetlenül szükséges. A legfon- tosabb törvényhozási feladat: a bankakta re- formja lesz.

Az érdemleges tárgyalások az osztrák- magyar bankok október végén fognak meg- kezdődni. Nem csupán fontos banktechnikai kérdések megoldásáról van szó, hanem tisztán pénzügyi természetű ügyek tisztázásáról. S e fontos kérdésekkel nem lehet egykönnyen végezni. Bizonyára néhány hónap fog beletel- ni, míg a pénzügyminiszterek abban a hely- zetben lesznek, hogy e fontos törvény terve- zét a törvényhozás elé terjeszték. Azt his- szik tehát, — hogy ez utóbbi csak a tavaszi ülésszakban fog a bankkérdéssel foglalkoz- hatni. Ebből azonban nem következik, hogy a parlamenti valuta-akció addig szünetelni fog. A folyó ülésszakban fog ugyanis betérjesz- tetni az egyfajta jegyek bevonásáról szóló törvényjavaslat, a mi feltételezi, hogy az arany- beszerzésre vonatkozó tárgyalások addig gyak- orlati eredményre vezetnek.

Az új érvek vereségek megkezdése előtt pénzügyi szabályzatot kell kibocsátani. Ezen jelenleg már dolgoznak. Azonkívül az új ér- mek normalis súlyát is meg kell majd alapít- ni s végre a gyakorlati érmereform kezde- tén pontos érem-tatisztukát akarnak behozni, hollandi mintára.

A mint ezekből látható, a valutareform a legközelebbi tél folyamán egy parlamentet, mint a közveleményt kiváló mértékben fogja foglalkoztatni és ha előre nem látható akadály be ne nem következik, az 1893-ik évi költség- vetés lesz az utolsó, mely foriat értékre szól.

Ujdonságok.

Egy politikai jellem.

— Külföldi lap Kossuthról. —

Kossuth Lajos kilencvenedik születés- napján az előkelőbb külföldi lapok is megem- lékeztek a nagy hontalanról s behatóan foglalkoztak Kossuth nagy egyéniségével. A Frank- furter Zeitung is résztvett a Kossuth-ünnep- lésben; tárczarovatában Veisz Julián budapesti német hírlapíró tollából »Egy politikai jellem-« cím alatt érdekes czikket közöl, mely találon festi Kossuth nagy jellemét.

Weisz Julián czikkéből érdemesnek tart- juk közölni a következő részt:

»Nem a politika árt a jellemnek, hanem megfordítva, a jellem a politikának. Mennyire tisztelték és bámulták volna Kossuth Lajost azok, a kik görbe szemmel nézik őt, ha politi- kai meggyőződéseit megtagadta volna, vagy legalább, mint mondani szokás, ha »szegre akasztotta« volna elveit.

A kiben van egy kevés képzelőtehetség s elgondolja, hogy mi történt volna akkor, ha Kossuth 1867-ben az általános amnesztiát igénybe veszi, annak különös kép tárul lelki szemei elé.

A képviselőházban, mint köztudomású, Deák Ferencz nem rendelkezett rögtön a több- ség fölött; kénytelen volt előbb a többséget megszerezni s különös, a többségek abban a mértékben szaporodtak, a melyben vezéreké- pességei folytak. Ha Kossuth visszatért volna Magyarországra, akkor ő rá jutott a képvise- lőházban a vezérszerep.

De feltéve, hogy Deák uralkodott volna az ő nyugalmával és komolyságával az elmék fölött, még akkor is nem Tisza Kálmánnak ju- tott volna Deák halála után a gazdag örökség, hanem Kossuth kormányzott volna tizenöt esz- tendőn keresztül s kormányozna talán még ma is.

Hogy elérhesse azt a célt, mely állítólag méltó legnemesebb férfiak verejtékére, Kossuth- nak csak az elveit kellett volna megtagadna. Ha megtagadta volna a múltját, bizonyosan lett volna jóveje!

De Kossuth mindig politikai jellem volt s mindig hű maradt önmagához és meggyőződé- seihez. Életét ezért fejezi be az idegenben mint szegény agastyán s még csak miniszteri nyug- díjat sem élvez.

A hatalom valamennyi gyönyöre és a kor- mányzás valamennyi előnye el van zárva tőle, de a sok anyagi jóért, melyet nélkülöznie kell, a kilencven éves aggot talán kárpótolja nem- zetének szeretete.

* A szinigazgató ur baja.

A színházi bizottság tegnap esti üléseben egyhangulag azon javaslatot hozta, hogy a város Leszkay András szinigaz- gató urnak virágvasárnapra mondja föl a szerződést. A városi tanács közelebb fog dönteni ezen javaslat felett.

* **Kolera-szabályrendelet.** A vá- rosi tanács határozata értelmében dr. Sárváry t. főorvos egy szabályrendeletet készített, mely holnap fog megjelenni 6000 példányban, a vá- ros közönsége részére. A kolera elkerülésére szükséges tanácsokat, köztisztasági intézked- seket és kötelességeket tartalmazza.

* **Magyar országgyűlési képvise- lők Olaszországban.** Thaly Kálmán Meszlényi Lajos, Ónody Géza és Kállay Lipót országgyűlési képviselők Turinból Génauán át Rómába utaztak, hol Thaly a vatikáni okmá- nyokból több fontos iratot áttanulmányozott. A nevezett képviselők Firenzén és Velenczen át, e hó első napjaiban érkeznek vissza Buda- pestre.

* **A bárándi nép halála.** A hírlap- író, ki tollával a nagy közönség érdekeit szol- gálja, ritkán jut még szóbeli elismeréshez is, annál ritkábban jut ahoz, hogy ezen elismer- rés tettekben nyilvánuljon. No de hát ezt a hírlapíró nem is várja s megnyugszik abban, hogy azok, kiknek érdekeit küzd, többnyire annyival fejezik ki elismerésüket, hogy lapját nagy kegyesen — elolvassák. Fehér holló számba megy tehát az olyan elismerés, a mit Bárán- dnak derék, lelkes népe lapunk f. szerkesztője iránt tanusított. Ismeretesek olvasóink előtt azon hírlapi küzdelmek, melyeket lapunk f. szerkesztője a bárándi egyház jogáért és igazá- ért e nyáron folytatott. E küzdelmeket teljes siker koronázta, a mennyiben a tisztantuli egy- házkerület bírósága e y h a n g u l a g meg- erősítette a bárándi lelkész-választást. Mi már, az újabb és újabb események közt, melyek időnként és munkásságunkat igénybe vettek, csak nem feledekeztünk az egész küzdelem- ről; nem úgy ám a bárándiak Nekik, mihelyt szeretett lelkészüket hazá vítették s a bárándi egyház nyugalma visszatért, első gondolatuk az volt, hogy miként fejezhették ki közö- nösüket lapunk f. szerkesztője iránt azért, hogy érdekében és igazuk mellett ama hírlapi har- czokat vívta. Eltaláltak annak a módját, hogy miként lehet ajándékot adni úgy, hogy az sér- tő ne legyen. A mi tudunk nélkül házánkenti gyűjtést indítottak s a gyűjtés eredményéből egy szép művű, értékes aranyórát vettek, — melynek belső lapján a következő emlék-sorok olvashatók:

„Báránd Kósa urnak, a jog bajnokának.”

Az arany órát Szabó József bárándi lelkész és Galgóczi István egyházi gondnok, mint a bárándi nép küldöttei, tegnap d. u. hozták el Debreczenbe s Szabó József lelkész szép beszéd kíséretében nyújtotta át lapunk felelős szerkesztőjének, ki meghatva fogadta a meg- lepetést s elfogadta a bárándi nép ajándékát, mint küzdelmes hírlapíró pályájának egyik legszebb emléket. Biztosította a küldöttséget a feől, hogy kedvesen veszi ezen emlék-tárgyat, melyet a halás bárándi nép szeretete nyujt neki s ezen óra ébresztő lesz arra nézve, hogy a jövőben is az igazságot szolgálja tollával. Nem dicsekvésből hoztuk e dolgot nyilvános- ságra, hanem annak kimutatása végett, hogy a romlatlan magyar nép mily elismerést vi- seltetik a kötelességet teljesítő hírlapíró iránt s mily alakban tudja ezen elismerést kifejezni, míg a debreczeni színházi bizottság és szin- igazgató ur koldus alamszával jutalmazza a hírlapíró nehéz munkáját!

* **A király nevenapja.** Ma d. e. ő felsége a király nevenapja alkalmából a r. k. templomban mise volt, melyen a m. kir. hon- védéség és a közös hadsereg tisztikara teljes díszben vett részt.

* **A zsidó vallás recepcziója.** Gróf Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi mi- niszter — hir szerint — elkészítette a zsidó vallás recepcziójára vonatkozó törvényjavas- latot. A javaslat orthodoxok és neologok közt nem tesz különbséget s általánosságban a zsidó vallás követőiről beszél. Hogy a neolog, a haladó zsidók részüljenek a recepczióban, az ellen semmi kifogásunk sincs, sőt örülünk rajta, — de hogy a vad fanatizmussal eltelte orthodox zsidók szintén részüljenek a recep- czióban: ez már felesleges nagylelkűség lenne. Hisz az orthodox zsidók, első sorban a deb- zeniiek, a recepczió ellen nyilat- koztak, — ha tehát ők maguk sem óhajtlák a recepcziót: miért oktroyálná azt rájuk az országgyűlés?

* **Árverés a városnál.** A nagytanács- teremben ma d. e. kezdtek meg az árverést a következő bérletekre: Bégány csapszék, bar- romvásártéri korecsma, honvéd barak-kantin, cserepes csapszék, csicsogó csapszék, nyulas- csárda.

* **Gyászjelentés.** Bánatba merült szív- vel tudatjuk a szeretett jó nő és edes anyának, a legjobb gyermeknek, Ormós Julianna P. Arany Mihályné asszonynak, életének 22-ik évében történt elhunytát. Drága halottunk porrései f. hó 5-én, szerda d. u. 2 órakor fognak nagy- pétérfia-utca 938 sz. szülei háztól a nagy templomban tartandó gyászszertartás után a pétérfia-utcai temetőben örök nyugalomra hely- ztetni. Ferje P. Arany Mihály; Ormós Jó- zsef és neje Bakos Zuzsanna, — az összes rokonok nevében is A temetést Dankó Mihály temetkezési intézete rendezi.

* **Állatorvosok gyűlése.** A m. kir. országos állatorvosi egyesület debreczen — vi- deki osztálya évenként szokásos negyedik ren- des gyűlést e hó 10-én tartja meg a város- háza nagy tanács teremben.

* **Londesz Elek,** lapunk volt segéd- szerkesztője, leszolgálva önkéntesi évét s si- keresen letéven a tisztí vizsgát, ismét vissza- tért hozzánk a műhelybe, azaz beletett a szer- kesztőségbe. Ifj. Móricz Pal pedig, mint már említettük, kilépett a szerkesztőségből, hogy hadkötelezettségének eleget legyen. Ő is bizo- nyára tisztí bojttal tér vissza, a mi a mellett bizonyít, hogy a mi munkatársaink nemcsak a tollnak, hanem a hadi mesterségnek is hiva- tottjai.

* **Utóállítás.** A csapó-utcai hadkiegészítő parancsnokság irodájában a vegyes bizottság holnap tartja meg a szokásos utóállást.

* **Másod virágzás.** Az idei hosszú őszi csalódásba ejti a természetet. Itt is, ott is kinyílnak a virágok, azt híven, hogy tavasz van. Kerékgyártó Bálint cser-utcai házulaj- donos udvarán teljes virágzásban van egy orgona-bokor s egy galy a virágzó fárol itt fek- szik író-asztalunkon. Olyan az ősznek e virága, mint a sir szelen föltámadó remény, mely el- feledtetni velünk, hogy haldoklás előtt állunk s halványuló arcunkra ráfesti az élet bitorát!

* **Színház.** Tegnap este Murai Márolynak a »Virágakadás« című kedves kis vígjátéka adott, — ezt követte a »Bolon d o k h á z« című érteke- len bohózat, melyben egy jámbor ember azon tés- dősébe ejtetik, hogy boldok házába jutott, pedig egy békés »családi otthonban« van. Eből kerekedett aztán az a komédia, hogy ráfogják azt, hogy boldok. Ilyen sületlen boldogságon még a szereplők művészi játéka se tudott segíteni, mert a rossz daraból még a leg- jobb művészek se tudnak jót csinálni. Ma este a »E l e v e n ö r d ö g « cz. operette, holnap pedig »A b a g d a d i h e r c z e g n ö « cz. francia színmű adott.

* **Osszegyűdött csavargók.** Az őszi szelek ismét arra a gondolatra vezették a csavargó népet, hogy a város alatt levő szalma boglyakban pompás éjjeli szállásokat találhat a szegény legény. Mar napok óta ott tanyáztak a csavargók s olyan ügyesen ki- vágta a szalma kazlakat, hogy egész szobácská- kat talált ott a rendőrség. Az éjjel észrevétle- nül rájuk ütöttek s ma már tíz csavargó ott hűsel a város házában.

* **A megyei közigazgatási bizott- ság** e hó 11-én tartja meg hatvi ülését a me- gyeház nagy tanácstermében.

* **Hurka-estély.** A Kossuth-utcai »Kis-Pipa« vendéglőben ma este hurka- estély lesz.

A kolera.

Budapestről egy lépéssel tovább ment már a kolera. Tolnán ütötte fel a fejét s kon- statált dolog, hogy a behurcolás Budapestről történt. A távirat mely azt jelenti, így hangzik: »Szegsárd, okt. 2. Egy Budapestről elin- dult dunai hajó matróza utközben megbetege- dett. Tolnán kitették. A matröz két óta múlva meghalt. Az orvosok konstatalták, hogy kole- raban hunyt el. Az övintézkedések megtör- ténnek.

Bécs, okt. 2. Tekintettel az orosz hatá- ron komolyan vált helyzetre és kolerának Bud- pesten való fellépésére, a legfelsőbb egészségügyi tanács tegnap a további övintézkedé- sek tárgyalása czéljából ülést tartott.

Hamburg, okt. 2. Tegnap 43 megbete- gedés és 21 haláleset fordult elő. Ebből 31 megbetegedés és 7 haláleset utóbejelentés. El- szállítottatott 32 beteg és 5 halott.

Szerkesztői üzenet.

Z. Sz. G. urnak, helyben. Köszönettel vettük a osinos tárczazikket s a mint láthatja, közlésével siettünk is. Szivesen látjuk munkatársaink sorában.

Főszerkesztő: Szinay Gyula.

Felelős szerkesztő és lapkiadó: Kósa Barna. Főmunkatárs: Dr. Bakonyi Samu. (Szerkesztőség és kiadóhivatal: nagy-uj-utca 4702. sz.)

Hírneves orvosok, kolera-járvány esetén, ivóvíz helyett állandó italt csakis jó

Kolera elleni óvszer.

SZÍK VIZET

E czéla ajánlom a n. é. közönség figyelmébe az általam vegyítzta fo- lyékony szénsavval és szilt vízzel gyártott, helybeli tekintélyes orvosok által megvizsgált és kitűnően elismert kénsvmentes

SZÍK VIZEMET.

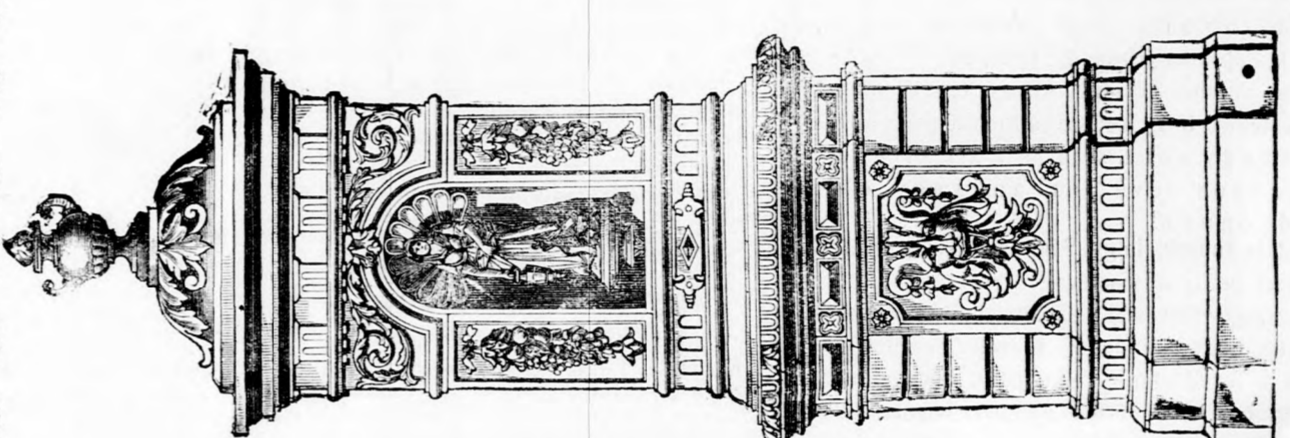
Megrendelések nevem alatt **vásártér, 1863. sz. a. intézendők.**

Kiváló tisztelettel: **Szabó Kálmán** gyógyszerész, (400.)

Birtok-vétel.
Készlelni az elvételre kerestetik
egy nemzeti
250,000 Ft értékig. Csinos kastély, jó gazdasági épületek, termékeny szántó föld és erdő kívánlatik.
Szíves ajánlatok — **de csak egyenesen a birtokostól** — Patz Richard-hoz Bécsben (Wieden, Margarethen-strasse 12) kéretnek intézteni.
(398.)
1-3.

STEINER ÉS WITTMANN
Főpiacz, Miskolcyné urnó házában, a vármegye-háza mellett.
STEINER ÉS WITTMANN
Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Debrezenben törvényesen bejegyzett cég alatti, a főpiaczon, a vármegye-ház mellett Miskolcyné-fő házában, **női- és férfitánc-üzletet** nyitottunk; ezen üzlettel kapcsolatosan újsan felszerelt raklár tartunk férfi és nő divat-, bőrd-, szővött és béles, továbbá csipke és kárpitanyag-árak, valamint férfi-, női- és gyermek-féremeknek chifon, vászon és kanna-vászonok saját készítésűi rajzok, megkötött és hímzett kőz munkákkal, ugyancsak éjszaki és szövet függönyök, valamint mindentelők készletekkel a kávéházakból.
Minden cikk a megjegyzett szabott áron adatik el.
Támasszuk a nőket hosszú során át elsőrendű fővárosi szerepet tapasztalatainkra, biztositjuk a nagyérdemű közönséget, hogy pontos, szíves kiszerelés által, valamint újsan felszerelt, a legfokozottabb igényeknek és legújabb divatnak megfelelő raklárunk segítségével mindent el fogunk követni, hogy nagyrabecsült nevünk teljes bizalmát és melegegését kiérdemeljük.
Kiváló tisztelttel
STEINER ÉS WITTMANN.
I-6.
(399.)

LEGNAGYOBB
AGYAG- ÉS PORCELLÁN-RAKTÁR
a világhírű
Budweisi Gyártmányban
LEGOLCSOBBA ÁRAK MELLETT
TÓTH GYULA
VAS NAGYKERESKEDŐNÉL,
DEBRECEN,
a városháza sarkán.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Ugyanitt megrendelhető a „**KALIGRAF**”
a n e r i k a i i r ó g é p
intézeteknek, nagykereskedőknek,
gyenge szeműeknek,
fogorvosok kezűeknek
legszebb és leggyorsabb irórendszer.
(6.)

A „DEBRECZEN” NYOMDÁJA
(Nagy-uj-utca 1702. számú Konrád-házban.)
teljes új berendezéssel,
elvállal mindennemű nyomtatványokat, u. m. folyóiratok, számlák, körlevelek, gyászjelentések, báli- és lakadalmi meghívókat és tánczrendeket,
kereskedelmi-, ügyvédi- és községi nyomtatványokat
a legizlősebb kivitelben és jutányos áron mellett.
Vidéki megrendelések **Erdélyi István** nyomdai művezető nevére czimezendők.
Nyomdánkat, hol északkeleti Magyarország legrégebb és legelterjedtebb politikai napilapja a
„DEBRECZEN”,
és a szintén elterjedt „**DEBRECZENI HIRADÓ**” is nyomtatik, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szíves pártfogásába.
Hirdetések a „Debrezen” cz. lapban a legjutányosabb áron közöltetnek.
Birósági nyomtatványok készletben vannak.